

**MIĘDZYNARODOWE
PRAWO LOTNICZE**

BIBLIOTEKA
MIĘDZYNARODOWEJ
WYŻSZEJ SZKOŁY
LOGISTYKI
i TRANSPORTU
we WROCŁAWIU

Dmytro Bugayko
Volodymyr Isaienko

MIĘDZYNARODOWE PRAWO LOTNICZE

Wrocław 2021

Recenzenci:

Prof. Volodymyr Kulyk – NAU – Kijów

r. pr. Jakub Tuczański – Międzynarodowa Wyższa Szkoła Logistyki i Transportu we Wrocławiu

Autorzy:

Dmytro Bugayko

Volodymyr Isaienko

Koordinacja prac redakcyjnych: Bogda Kalińska-Pawęska

Opracowanie graficzne: Wiesław Gołuch, Łukasz Lebioda

Tłumaczenie: Marcin Wąsiel

Korekta: Eliza Orman

Skład: Łukasz Lebioda

Redakcja techniczna: Łukasz Lebioda

© Copyright by Międzynarodowa Wyższa Szkoła Logistyki i Transportu we Wrocławiu, 2021

DOI 10.23817/2021.miedzprawlot

ISBN 978-83-7977-565-1

Wydawca:

Oficyna Wydawnicza ATUT –
Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe
ul. Kościuszki 142, 50-439 Wrocław
www.atut.ig.pl

SPIS TREŚCI

WSTĘP DO MIĘDZYNARODOWEGO PRAWA LOTNICZEGO – STRUKTURA REGULACJI.....	9
1. STRUKTURA REGULACJI LOTNICZYCH NA POZIOMIE ŚWIATOWYM	13
1.1. Rola Konwencji o międzynarodowym lotnictwie cywilnym oraz załączników do konwencji chicagowskiej w światowym systemie regulacji lotniczych.....	14
1.1.1. Struktura Konwencji o międzynarodowym lotnictwie cywilnym	14
1.1.2. Załączniki do Konwencji o międzynarodowym lotnictwie cywilnym ..	19
1.2. Regulacje Organizacji Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego (ICAO)	25
1.2.1. Wizja, misja i cele strategiczne ICAO	25
1.2.2. Struktura ICAO	27
1.2.3. Dokumenty i okólniki ICAO	30
1.2.4. Relacje w zakresie regulacji pomiędzy ICAO, Światową Organizacją Celną (WCO) i Światowym Związkiem Pocztowym (UPU).....	39
1.3. Rola systemu warszawskiego, konwencji montrealskiej z 1999 r. (MC99) oraz innych konwencji w światowym systemie regulacji lotniczych	41
1.3.1. Rola systemu warszawskiego w światowym systemie regulacji lotniczych	41
1.3.2. Rola konwencji montrealskiej z 1999 r. w światowym systemie regulacji lotniczych	42
1.3.3. Rola innych konwencji w światowym systemie regulacji lotniczych	47
1.4. Ramy regulacyjne światowych pozarządowych organizacji lotniczych	48
1.4.1. Regulacje Międzynarodowego Zrzeszenia Przewoźników Lotniczych (IATA)	48

1.4.2. Regulacje International Airlines Travel Agent Network (IATAN)	50
1.4.3. Regulacje Międzynarodowej Federacji Zrzeszeń Spedytorów (FIATA)	52
1.4.4. Regulacje Międzynarodowego Zrzeszenia Lotniczego Transportu Towarowego (TIACA)	53
1.4.5. Regulacje Światowego Stowarzyszenia Firm Kurierskich (GEA).....	54
1.4.6. Regulacje Międzynarodowej Rady Portów Lotniczych (ACI)	55
1.4.7. Regulacje Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń Pilotów Linii Lotniczych (IFALPA)	58
1.4.8. Regulacje Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń Kontrolerów Ruchu Lotniczego (IFATCA).....	59
1.5. Regulacje światowych organizacji pozalotniczych dotyczące lotniczych łańcuchów dostaw	60
1.5.1. Regulacje Global Transport Organization (GTO)	60
1.5.2. Regulacje Międzynarodowej Organizacji Morskiej (IMO)	61
1.5.3. Regulacje Międzynarodowej Izby Żeglugi (ICS)	66
1.5.4. Regulacje Międzynarodowej Unii Transportu Drogowego (IRU)	67
1.5.5. Regulacje Międzynarodowego Związku Kolei (UIC)	69

2. STRUKTURA REGULACJI LOTNICZYCH NA POZIOMIE REGIONALNYM UNII EUROPEJSKIEJ.....	73
2.1. Regulacje Biura ICAO na Region Europy i Północnego Atlantyku	74
2.2. Ramy regulacyjne regionalnych międzyrządowych organizacji lotniczych	75
2.2.1. Regulacje Europejskiej Konferencji Lotnictwa Cywilnego (ECAC).....	75
2.2.2. Regulacje Agencji Unii Europejskiej ds. Bezpieczeństwa Lotniczego (EASA)	76
2.2.3. Regulacje Europejskiej Organizacji ds. Bezpieczeństwa Żeglugi Powietrznej (EUROCONTROL)	80
2.2.4. Inicjatywa Komisji Europejskiej w celu utworzenia Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej.....	84
2.3. Ramy regulacyjne regionalnych pozarządowych organizacji lotniczych	88
2.3.1. Regulacje Międzynarodowej Rady Portów Lotniczych – region Europa (ACI Europe)	88
2.3.2. Regulacje Europejskiego Stowarzyszenia Lotnictwa Biznesowego (EBAA)	89
2.3.3. Regulacje Europejskiego Stowarzyszenia Przemysłu Lotniczego (AECMA)	90
2.3.4. Regulacje European Cockpit Association (ECA).....	91
2.4. Regulacje regionalnych organizacji pozalotniczych dotyczące lotniczych łańcuchów dostaw	93

2.4.1. Regulacje Europejskiej Konferencji Ministrów Transportu	93
2.4.2. Regulacje Korytarza transportowego Europa–Kaukaz–Azja (TRACECA)	95
2.4.3. Inne regionalne organizacje pozalotnicze powiązane regulacyjnie z lotniczymi łańcuchami dostaw	99

3. STRUKTURA REGULACJI LOTNICZYCH NA POZIOMIE DWUSTRONNYCH I WIELOSTRONNYCH UMÓW MIĘDZYRZĄDOWYCH .....

3.1. Typy umów międzyrządowych	106
3.1.1. Umowy typu chicagowskiego	106
3.1.2. Umowy typu Bermuda I i Bermuda II	107
3.1.3. Umowy o liberalizacji lotnictwa i otwartych przestworzach	107
3.1.4. Typy umów dwustronnych dotyczących kwestii związanych z transportem lotniczym	108
3.1.5. Rodzaje międzynarodowych negocjacji dotyczących służb lotniczych	109
3.2. Najważniejsze aspekty międzyrządowych regulacji transportu lotniczego	110
3.2.1. Typowe zapisy międzyrządowych umów o transporcie lotniczym	110
3.2.2. Podstawowy dostęp do rynku	114
3.2.3. Prawa operacyjne	116
3.2.4. Prawo przewozu	118
3.2.5. Wielkość przewozów przewoźników lotniczych	120
3.2.6. Własność przewoźników lotniczych	122
3.2.7. Regulacje dotyczące połączeń nieregularnych i towarowych	124
3.3. Wyzwania wynikające z globalizacji rynku usług lotniczych	127
3.3.1. Główne trendy globalizacji i liberalizacji gospodarczej	127
3.3.2. Zmiany w podejściu do regulacji wielostronnych i dwustronnych	127
3.3.3. Liberalizacja procesu wyznaczania linii lotniczych, a także podejścia do kwestii własności i kontroli w kontekście globalizacji rynku przewozów lotniczych	129
3.3.4. Powstawanie sojuszy przewoźników lotniczych, umowy o lotach łączonych i franszyza	130
3.3.5. Rozwój nowoczesnych modeli biznesowych linii lotniczych	131
3.3.6. Outsourcing usług obsługi naziemnej, a także obsługi technicznej i napraw statków powietrznych	133
3.3.7. Globalizacja i komercjalizacja portów lotniczych oraz służb żeglugi powietrznej	133
3.3.8. Problemy w obszarze przewozów towarowych i logistyki lotniczej w kontekście globalizacji rynku lotniczego	136

3.3.9. Pozytywne aspekty i ryzyko związane z globalizacją rynku lotniczego	137
3.4. Międzynarodowe regulacje w obszarze taryf lotniczych w kontekście globalizacji i liberalizacji rynku lotniczego	138
3.4.1. Struktura międzynarodowych regulacji w obszarze taryf lotniczych ..	138
3.4.2. Wielostronna koordynacja taryf – rekomendacje IATA	138
3.4.3. Koordynacja taryf w ramach międzyrządowych umów o współpracy w transporcie lotniczym – rekomendacje ICAO.....	139
3.4.4. Polityka taryfowa linii lotniczych, realizowana w ramach ograniczeń i możliwości stwarzanych przez globalne sojusze lotnicze	141
3.4.5. Polityka ukrytych taryf linii lotniczych	143
3.4.6. Pozytywne aspekty i ryzyko związane z globalizacją taryf lotniczych	145
4. STRUKTURA REGULACJI LOTNICZYCH NA POZIOMIE KRAJOWYM	147
4.1. Składniki krajowego systemu regulacji	147
4.1.1. Struktura krajowych regulacji	147
4.1.2. Legislacyjny składnik krajowego systemu regulacji	149
4.1.3. Licencyjny składnik krajowego systemu regulacji	149
4.1.4. Procedura wydawania zezwoleń jednorazowych jako składnik krajowego systemu regulacji	150
4.2. Rola polskiego Urzędu Lotnictwa Cywilnego w krajowym systemie regulacji lotniczych	151
4.3. Prawo transportowe i proces certyfikacji w Polsce i w Unii Europejskiej	153
4.3.1. Przegląd przepisów regulujących działania branży w Polsce i w Unii Europejskiej	153
4.3.2. Proces certyfikacji logistyków w Polsce i w Europie.....	153
4.3.3. Wewnętrzne regulacje branżowe	155
ZAKOŃCZENIE	159
BIBLIOGRAFIA	163
O AUTORACH	175